

רבנן הם הסוכרים כך, שהרי למדנו לעיל לענין איסור ערלה שלרבי יוסי גם "סמדר" נחשב ל"פרי", וקתני בדעת חכמים: שהשיעור בשאר כל האילנות הוא משיוציאו⁽³⁾, ונמצא אם כן שלענין "אביונות" גם חכמים מודים לרבי יוסי שמיד בתחלת יציאתם בעוד הקפריסין עליהם הם נחשבים כבר ל"פרי", ויקשה מזה על רבא הסובר שהקפריסין אינם נחשבים "שומר" משום שהם נושרים מעל הפרי קודם שהתבשל וחל עליו שם "פרי".

אלא⁽⁴⁾ אמר רבא: היבא אמרינן דהוי שומר לפרי — היבא דכי שקלת ליה לשומר מית

"פול הלבן", ושלושתם דבר אחד, ונמצא ש"גרוע" היינו "בוסר".

מקשה הגמרא: וכי "פול הלבן" פלקא דעתך לומר שהוא שיעור הנאמר בענבים, והרי "פולים" הם מין פרי בפני עצמו!?

אלא אימא: שיעורו של הבוסר הקרוי "גרוע" הוא כגודלו של "פול הלבן".

ולכן מקשה רב שימי לרבא: מאן שמעת ליה דאמר: "בוסר — אין" שדוקא כשהגיע הענב לשלב של בוסר הריהו נחשב לפרי ואילו כשהוא עדיין בשלב ההתחלתי הנקרא "סמדר" — לא נחשב לפרי?

בגמרא לעיל (לו א) שמחמת סברא זו ברכתו "שהכל".

ותירץ שבדבר שהוא גוף הפרי לא נאמרה סברא זו, בשונה מ"קורא" שאינו עיקר הפרי. וביאר החזון איש (סימן ל"ג ד') כונתו, שכל פרי גם לאחר שגדל והגיע לבישולו הגמור מכל מקום חלק הבוסר שהיה בתחלת גידולו עדיין קיים בו גם עכשיו, נמצא אם כן שגם ה"בוסר" נאכל לבסוף, ולכן גם אם אוכלו בשלב מוקדם יותר הריהו נידון כדבר שנוטעים אותו לדעת אכילתו — עיין בדבריו.

3. השיעור "משיוציאו את הפרי" הוא שהגיעו לשיעור "סמדר", והיינו שחכמים מודים לרבי יוסי שבשאר אילנות סמדר נחשב לפרי. — משנה ראשונה שביעית (פ"מ מ"י), חידושי אנשי שם (שם) וחזון איש (שביעית ז' — כ').

4. משמעות הלשון "אלא אמר רבא" וכו' מורה שרבא חזר בו מישובו הקודם וסובר ששם "שומר" תלוי רק באם הפרי מתייבש כשניטלת ממנו קליפתו. ואולם הריטב"א והרא"ה נקטו,

חולק וסובר ששיעורים אלו נשנו רק לענין איסור קציצת אילנות בשביעית. אבל בכדי להתחייב עליהם בברכת "בורא פרי העץ" מסתבר שיש צורך שהפירות יצמחו בשיעור שיגיעו ל"עונת המעשרות" [היינו השיעור שמכאן ואילך הפירות ראויים להתחייב בחיוב מעשר] שהוא שלב מאוחר יותר בהתפתחות הפרי. [עיין ברמב"ם (פ"ב ממעשר) השיעור המדויק לכל פרי], וכן הוא דעת הפנים מאירות. וכתב הביאור הלכה (שם ד"ה ושאר) שיש לנהוג כן למעשה וקודם שהגיעו ל"עונת המעשרות" יש לברך עליהם בורא פרי האדמה ויוצא בזה ידי חובתו ממה נפשך. ואולם הנהוג כדעת השולחן ערוך אין למחות בידו — עיין בדבריו.

ב. הרשב"א בתשובותיו (סימן תכ"ח) הקשה מדוע כאשר הפרי עדיין לא הגיע לגמר בישולו אלא הגיע לשיעור המזכר במשנה לענין איסור קציצת אילנות בשביעית כבר מברכים עליו "בורא פרי העץ" והרי לא נוטעים את האילן על דעת לאכול את הפרי כשעדיין אינו מבושל די הצורך, ולענין "קורא" התבאר